

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра теорії і філософії права

Узгоджено:

Проректор з наукової роботи

_____ А.П. Гетьман

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

ПРАВОВІ СИСТЕМИ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

(варіативна)

Рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий рівень

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Харків – 2020

Силабус навчальної дисципліни **«Правові системи в епоху глобалізації»**, галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», третій освітньо-науковий рівень (доктор філософії)

Розробник:

(Трихліб Крістіна Олексіївна, асистент, кандидат юридичних наук)

Затверджено на засіданні **кафедри теорії і філософії права** протокол № ____ від 23.06.2020 р.

Завідувач кафедри д.ю.н., проф. Петришин О. В.

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни.....	10
3. Вимоги викладача	13
4. Контрольні заходи результатів навчання	13
5. Показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів.....	15
6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи здобувачів.....	17

1. Вступ

1. Дані про викладача, який викладає цей курс:

- Трихліб Крістіна Олексіївна, кандидат юридичних наук, асистент кафедри теорії і філософії права;

- контактна інформація: режим перебування на кафедрі – на постійній основі, контактні телефони – моб. +38 095 – 845 – 69 – 28, роб. 704 – 92 – 72; електронна адреса – kristina.trihleb3105@ukr.net

2. Ціль та завдання навчальної дисципліни.

Ціллю навчальної дисципліни «Правові системи в епоху глобалізації» є формування предметних компетентностей у сфері визначення об'єктивних закономірностей виникнення, функціонування і розвитку основних правових систем та їх сімей – романо-германського, англо-американського, традиційного і релігійного права в епоху глобалізаційних процесів.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни відповідно до її знаннєвої компоненти і дидактичної структури є: засвоєння аспірантами всього кола питань, що стосуються формування і функціонування основних правових систем сучасності, особливостей їх джерел права, правосвідомості та правової культури народів світу, практики застосування норм права, формування у здобувачів знань про найбільш важливі спільні та специфічні риси правових сімей світу, виникнення, функціонування і розвиток окремих правових систем, а також формування основних умінь щодо використання цих знань у подальшій професійній діяльності тощо.

3. Місце навчальної дисципліни в структурі освітньо-професійної програми:

Навчальна дисципліна «Правові системи в епоху глобалізації» є важливою складовою освітньо-професійної програми за третім освітньо-кваліфікаційним рівнем (доктор філософії) підготовки аспірантів і спрямована на формування фахових компетентностей за спеціалізаціями в рамках узагальненого об'єкта юридичної науки та практики. Її вивчення сприяє набуттю майбутніми науковцями знань і використання порівняльно-правового методу дослідження, із метою встановлення за його допомогою загального, особливого і одиничного в різних правових системах світу.

Навчальна дисципліна «Правові системи в епоху глобалізації» входить до загальнотеоретичного циклу правових дисциплін, що досліджують право у компаративістичному контексті. Ця навчальна дисципліна є одним з обов'язкових елементів якісної освітньо-професійної підготовки фахівців за третім освітньо-кваліфікаційним рівнем у галузі права у вищих навчальних закладах України.

При вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з наступних дисциплін: теорія і філософія права, історія держави і права, конституційне право зарубіжних країн, порівняльне кримінальне право, порівняльне цивільне право, європейське право, міжнародне приватне право, міжнародне публічне право, право міжнародних організацій.

Основні положення навчальної дисципліни «Правові системи в епоху глобалізації» мають застосовуватися при вивченні таких дисциплін – теорія і філософія права, конституційне право, цивільне право, кримінальне право, європейське право, міжнародне право.

4. Опис навчальної дисципліни:

- кількість кредитів ЕКТС – 3;
- загальна кількість годин – 210;

- термін викладання – 2-й рік підготовки, 6 місяців (2-й семестр).

5. Предметні компетентності здобувача, сформованих в результаті освоєння навчальної дисципліни:

ПК – 1 уміння застосовувати набуті знання, вміння й навички з різних правових систем в епоху глобалізації на практиці;

ПК – 2 здатність розуміти природу, динаміку, об'єктивні закономірності виникнення, розвитку і функціонування різних правничих сімей і правових систем сучасності;

ПК – 3 здатність кваліфіковано здійснювати порівняльні наукові дослідження в галузі різних правових систем сучасності;

ПК – 4 знання основних тенденцій розвитку та впливу глобалізаційних й інтеграційних процесів на конвергенцію і гармонізацію різних правових систем і правових сімей світу;

ПК – 5 знання базових характеристик правових сімей сучасності, історії їх виникнення та формування, а також вміння визначити місце української правової системи на правничій мапі світу;

ПК – 6 знання спільних і відмінних рис основних правових систем сучасності, особливостей їх організації та функціонування;

ПК – 7 навички використання порівняльно-правового методу дослідження під час вивчення інших юридичних дисциплін;

ПК – 8 знання законодавства іноземних держав, а також практики його застосування;

ПК – 9 вміння характеризувати основні підходи до розуміння сутності джерел права різних правових систем в епоху глобалізації;

ПК – 10 вміння самостійно здійснювати наукові дослідження актуальних проблем у галузі правових систем сучасності, визначати наукові проблеми, не розроблені або недостатньо розроблені у юридичних науках і міждисциплінарних дослідженнях;

ПК – 11 вміння здійснювати юридичний аналіз та юридичну кваліфікацію правових явищ на основі норм права різних правових систем світу;

ПК – 12 вміння надавати юридичні висновки й консультації з питань правового регулювання різних галузей та інститутів права у законодавстві різних країн світу;

ПК – 13 вміння вести дискусію та дебати з міжнародно-правових і загальноюридичних питань;

ПК – 14 вміння здійснювати ефективну комунікацію в мультикультурному середовищі;

ПК – 15 вміння розуміти особливості міжнародно-правових явищ, прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного, європейського і національного права;

ПК – 16 здатність адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми і принципи права в національній правовій системі;

ПК – 17 вміння встановлювати за допомогою застосування порівняльно-правового методу дослідження загальне, особливе та одиничне у різних правових системах світу;

ПК – 18 здатність кваліфіковано тлумачити нормативно-правові акти міжнародного й національного права;

ПК – 19 знання особливостей тлумачення й застосування загальноправової і спеціальноюридичної термінології різних правових систем;

ПК – 20 здатність проведення досліджень на різних рівнях (на мікро-, мезо- і макро- рівнях).

В результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач повинен демонструвати наступні результати навчання:

РНС НД – 1.1 вміти встановлювати за допомогою застосування порівняльно-правового методу дослідження загальне, особливе та одичне у різних правових системах світу в епоху глобалізації;

РНС НД – 1.2 знати і розуміти природу, динаміку, об'єктивні закономірності виникнення, розвитку і функціонування різних правових сімей і правових систем сучасності;

РНС НД – 1.3 здатність охарактеризувати правові системи країн романо-германської правової сім'ї;

РНС НД – 1.4 вміння здійснити аналіз джерел права романо-германської правової сім'ї;

РНС НД – 2.1 здатність визначити і проаналізувати базові характеристики правових систем країн англо-американського права;

РНС НД – 2.2 знати основні джерела права, їх місце і значення у правових системах країн, які належать до англо-американської правової сім'ї;

РНС НД – 2.3 знати характерні риси та джерела права правових систем США і країн Співдружності націй;

РНС НД – 2.4 уміти визначити і пояснити специфічні риси правових систем країн англо-американської правової сім'ї і романо-германського права;

РНС НД – 3.1 знати особливі риси змісту права релігійних правових систем;

РНС НД – 3.2 знати історію виникнення та формування, а також базові характеристики традиційних правових систем;

РНС НД – 3.3 знати спільні і відмінні риси романо-германського, англо-американського, релігійного і традиційного права;

РНП НД – 1.5 вміти адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми і принципи права в національній правовій системі;

РНП НД – 1.6 демонструвати здатність кваліфіковано тлумачити нормативно-правові акти міжнародного й національного права;

РНП НД – 1.7 уміти самостійно здійснювати наукові дослідження актуальних проблем у галузі правових систем сучасності в епоху глобалізації, визначати наукові проблеми, не розроблені або недостатньо розроблені у юридичних науках і міждисциплінарних дослідженнях;

РНП НД – 2.5 демонструвати вміння проводити логічний, критичний і системний аналіз правових документів;

РНП НД – 2.6 вміти здійснювати юридичний аналіз та юридичну кваліфікацію правових явищ на основі норм права різних правових систем світу;

РНП НД – 2.7 здатність демонструвати навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел;

РНП НД – 3.4 розуміти і вміти охарактеризувати особливості міжнародно-правових явищ, прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного, європейського і національного права;

РНП НД – 3.5 уміти здійснювати ефективну комунікацію в мультикультурному середовищі;

РНП НД – 3.6 демонструвати розуміння і здатність проведення досліджень на різних (мікро-, мезо- і макро-) рівнях.

2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни

2.1. Анотація програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Компаративістика. Романо-германська правова сім'я.

Компаративістика як метод, наука та навчальна дисципліна. Об'єкт, предмет, метод і структура компаративістики. Функції компаративістики. Види досліджень у компаративістиці. Методичні правила проведення порівняльно-правового дослідження.

Правові системи та правові сім'ї як основні об'єкти порівняльного правознавства. Класифікація та типологія правових систем і правових сімей. Європейське право.

Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї. Особливості романо-германської правової сім'ї. Основні етапи розвитку романо-германської правової сім'ї. Джерела права романо-германської правової сім'ї.

Правові системи, що тяжіють до романо-германського типу. Правові системи Скандинавських країн, їх особливості та джерела права. Правові системи держав Латинської Америки, їх особливості і джерела права.

Модуль 2. Англо-американська правова сім'я.

		в ЄК ТС			заняття	заняття	занять **	
1	Модуль 1 Компарати вістика. Романо- германська правова сім'я.	1	76	12	14	-		50
2	Модуль 2 Англо- американсь ка право ва сім'я	1	68	8	10	-		50
3	Модуль 3 Релігійні і традиційні правові системи	1	66	8	8	-		50
Разом:	3	3	210	28	32	-		150

* вказуються інші види аудиторних занять здобувача вищої освіти, якщо вони використовуються при вивченні навчальної дисципліни – кейс – стадії, групові проекти, колоквіум та ін.

3. Вимоги викладача

Відвідування занять, активність роботи на заняттях, своєчасність виконання завдання, якість підготовки завдань, дотримання норм академічної поведінки та етики.

4. Контрольні заходи результатів навчання

Контроль знань в рамках навчальної дисципліни здійснюється з урахуванням бально-рейтингової системи.

4.1. Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів:

лекції – 0 балів;

семінарські заняття – 15 балів;

виконання завдань СРС – 10 балів;

педагогічний контроль (Модуль №1, Модуль №2 і модуль №3) – 5 балів x 3 = 15 балів;

іспит – 60 балів.

Разом: 100 балів.

Підсумки педагогічного контролю проставляються у відомості за накопичувальним принципом і є підставою допуску до іспиту. Якщо здобувач набрав протягом семестру за підсумками рубіжного та поточного контролю менше половини максимальної оцінки (60%), тобто менше 20 балів з навчальної дисципліни, то він до іспиту не допускається.

4.2. Шкала підсумкової оцінки знань аспірантів

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69

FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язкий повторний курс		1 – 34

4.3. Методи педагогічного контролю

Традиційні методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповідь, повідомлення, дискусія, розв’язання практичних завдань тощо;

- методи письмового контролю: вирішення тестових завдань, контрольні роботи, есе, складання кросвордів у рамках запропонованих тем тощо;

Інноваційні методи:

- портфоліо, презентації, кейс-вимірювачі, есе тощо;

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз, peer review тощо.

5. Самостійна робота, показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів

Форми самостійної роботи аспірантів:

- підготовка до практичних і семінарських занять;
- написання рефератів з ключових питань, що стосуються різних правових систем в епоху глобалізації;
- ознайомлення з рекомендованою у програмі літературою;
- реферування, анотація рекомендованих літературних джерел;
- аналіз національного законодавства в різних правових системах;
- ознайомлення з різними джерелами права в основних правових сім'ях сучасності та практикою їх реалізації;
- огляд і аналіз судової практики різних правових систем;
- написання есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- підготовка презентації на відповідну тему;
- написання і ведення словників з навчальної дисципліни;
- складення кросвордів, схем та таблиць з правових систем в епоху глобалізації;
- вирішення задач з відповідної теми навчальної дисципліни;
- підготовка до іспиту згідно переліку питань, що розроблені кафедрою;
- виконання домашніх завдань;
- доопрацювання матеріалів лекції;
- робота в інформаційних мережах;
- створення портфоліо навчального курсу та його презентація;
- розробка кейсів;

- підготовка колекцій документів, матеріалів тощо;
- підготовка та публікація наукових статей, тез тощо;
- інші здобутки, що підтверджені документально (грамоти, дипломи тощо);
- умови відвідування навчальних занять і т.п.

6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи здобувачів

- Стандартизований навчально-методичний комплекс (бібліотека НУЮАУ) – <http://library.nulau.edu.ua/>
- Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та семінарських занять з навчальної дисципліни «Правничі системи сучасності» для студентів денної форми навчання / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов та ін. – Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2016. – 36 с.
- Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та семінарських занять з навчальної дисципліни «Правничі системи сучасності» для студентів заочної форми навчання / уклад. О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов, І. В. Михайленко. – Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2016. – 22 с.
- Програма навчальної дисципліни «Правові системи в епоху глобалізації»: галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень третій (доктор філософії) / уклад.: Петришин О. В., Трихліб К. О. – Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, – 2020. – 42 с.
- Робоча програма навчальної дисципліни «Правові системи в епоху глобалізації»: галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень третій (доктор філософії) / уклад.: Петришин О. В., Трихліб К. О. – Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, – 2020. – 17 с.

- Силлабус навчальної дисципліни «Правові системи в епоху глобалізації»: галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень третій (доктор філософії) / уклад.: Петришин О. В., Трихліб К. О. – Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, – 2020. – 20 с.

- Тести з навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» / Уклад.: Зінченко О. В., Лук'янов Д. В., Петришин О. В.; за заг. ред. О. В. Петришина. – Х.: Цифра принт, 2013. – 70 с.

- Порівняльне правознавство у таблицях: навчальний посібник / Петришин О. В., О. В. Зінченко, Лук'янов Д. В., Погребняк С. П. – Харків: Право, 2016. – 164 с.

Основна література:

1. Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів : навч. посіб. [Текст] / уклад. : О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. – Х. : Право, 2016. – 1024 с.

2. Загальна теорія права. Підручник / О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов та ін.; за ред. О. В. Петришина. – Х.: Право, 2020. – 556 с.

3. Порівняльне правознавство. Підручник / С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов, І. О. Билля-Сабадаш та ін.; за ред. О. В. Петришина. – Х.: Право, 2012. – 272 с.

4. Правовые системы стран мира [Текст] : Энциклопедический справочник / отв. ред. А. Я. Сухарев. – М. : Норма, 2000. – 840 с.

5. Берман Г. Дж. Западная традиция права. Эпоха формирования. – М.: ИНФРА-М-НОРМА, 1998. – 624 с.

6. Давид Р. Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности. – М.: Международные отношения, 2009. – 456 с.

7. De Cruz P. Comparative Law in a Changing World. – 2nd ed. – London, Cavendish Publishing Ltd., 1999. – 265 p.

8. Леже Р. Великие правовые системы современности. М., 2009. – 529 с.

9. Осаке К. Сравнительное правоведение. Схематический комментарий. – М.: Юрист, 2008. – 829 с.

10. Саидов А. Х. Сравнительное правоведение. Краткий учебный курс. – М.: Норма, 2006. – 368 с.

11. Цвайгерт К., Кетц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права: В 2 т. – Т. 1: Основы. – М.: Международные отн., 1998. – 480 с.

Додаткова література:

1. Бехруз Х. Исламские традиции права. – О.: Юрид. л-ра, 2006. – 296 с.

2. Дамирли М. Сравнительно-правовая наука в Украине; теоретико-методологические традиции (XIX – начало XX вв.): Монография. – О.: Феникс, 2007. – 96 с.

3. Кросс, Р. Прецедент в английском праве [Текст] / Р. Кросс : пер. с англ. – М. : Юрид. лит., 1985. – 238 с.

4. Werneer M. Comparative Law in a Global context: The Legal Systems of Asia and Africa. – 2nd ed. – Cambridge, CU Press, 2006. – 292 p.

5. Тихомиров А. Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы: Монография. – К.: Знание, 2005. – 334 с.

6. Духовная культура Китая : Энциклопедия [Текст] : в 5 т. / гл. ред. М. Л. Титаренко ; Ин-т Дальнего Востока РАН. – М. : Вост. лит., 2006. – Т. 4 :

Историческая мысль. Политическая и правовая культура / ред. М. Л. Титаренко и др. – 2009. – 935 с.

7. Еремин, В. Н. История правовой системы Японии [Текст] / В. Н. Еремин ; отв. ред. А. А. Кириченко. – М. : Рос. полит. энцикл. (РОССПЭН), 2010. – 293 с.

8. Smits J. M. Comparative Law and its Influence on National Legal Systems. – Oxford, Oxford University Press, 2006. – 265 p.

9. Конституционное (государственное) право зарубежных стран [Текст] : в 4 т. / отв. ред. Б. А. Страшун. – М. : Норма-Инфра-М, 2001. – Т. 4 : Часть Особенная: страны Америки и Азии. – 656 с.

10. Супатаев, М. А. Право в современной Африке (основные черты и тенденции развития) [Текст] / М. А. Супатаев. – М. : Наука, 1989. – 175 с.